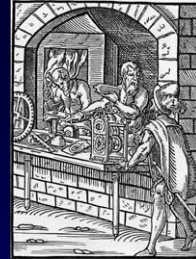

Antropologie novověku

Vymezení obsahu předmětu

1. Časové vymezení

Periodizace dějin je vždy určitou dodatečnou konstrukcí, která vychází ze zájmu vymezit oblast historického zájmu.

Počátek ani konec dané epochy není možné vymezit jednotlivým rokem a v různých oblastech se taková periodizace může i značně lišit.

Chronologie období novověku :

Raný novověk

Počátek

nejčastěji 1492 – objevení Ameriky
Kryštofem Kolumbem

1517 – uveřejnění 95 tezí o reformaci
církve Martina Luthera

1526 – bitva u Moháče

Konec raného novověku

1789 Velká francouzská revoluce

Vrcholný novověk

Různé datování různými autory.

Často 1789-1914 – toto období
nazýváno dlouhým 19. stoletím

Moderní dějiny

1914 -

počátek první světové války až
současnost

Období našeho zájmu tvoří 16. až 18. století

Duchovně-kulturní rozmach renesance a humanismu

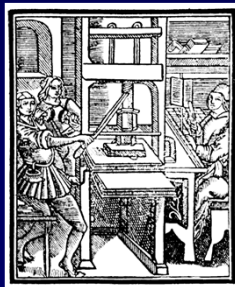
Objevitelské zaoceánské výpravy Španělů a Portugalců

Protestantská reformace

Vznik nového typu státu (teritoriální vedený panovníkem jako jeho představitelem)

Rozšíření knihtisku kolem roku 1447 Johannes Gutenberg

Rozvoj vědy (kartografie, fyzika, astronomie, medicína)

2. Geografické vymezení

3. Metodologické vymezení

Studium dějin kultury prochází od 70. let 20. století řadou dynamických změn.

Vedena diskuze nejen o metodách a interpretacích, ale i o samotném předmětu historického studia.

Krize všezahrnujících dějinných koncepcí, kritika myšlenky kontinuálního pokroku (modernizace, racionalizace).

Nestačí popis a analýza politických, vojenských a hospodářských dějin („velkých“ dějin).

Rozvoj mezioborových výzkumů kulturněhistorických disciplín (antropologie, archeologie, etnografie, sociální historie, studia každodennosti, dějiny mentalit, demografie atd.)

Antropologie a studia dějin kultury

Dnešní pojetí kultury stále výrazněji zahrnuje antropologický aspekt.

Historické bádání o sociokulturní problematice postupně začalo reflektovat metody a teorie sociální a kulturní antropologie a její pojmosloví.

Okruh témat historického bádání se aplikací těchto metod velmi rozšířil.

Rozvoj studia vztahu člověka a prostředí v minulosti, antropologie města a venkova a jejich vzájemných interakcí, struktura rodiny, generační poměry, dětství, stáří, postavení muže a ženy ve společnosti, problémy normálnosti a nenormálnosti ve společnosti, člověk a instituce atd.

Historická antropologie

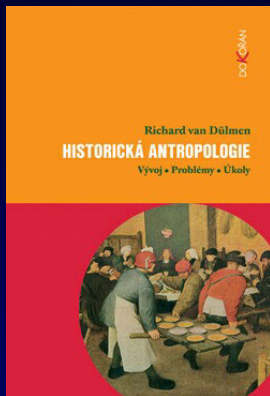
Definice

Velmi problematická, jednotná definice neexistuje

Do značné míry vymezena tematicky

Pokus zachytit dobové vnímání dějinných událostí jejich aktéry

Historická antropologie (angl. anthropological history, něm. historische anthropologie) je historická disciplína, která se zabývá konkrétním jedincem v dějinách. Zkoumá jeho jednání, postoje, pocity, způsob myšlení a snaží se je interpretovat v rámci jeho dobového způsobu vnímání.

Dülmen, R.: Historická antropologie. Vývoj, Problémy, úkoly. Praha 2002

Richard van Dülmen (1937-2004) – jeden z hlavních představitelů a tvůrců současného pojetí historické antropologie

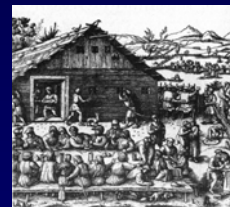

Historická antropologie jako směr historického bádání vznikla na přelomu 70. a 80. let 20. století a ve svých metodách vyšla z kulturní antropologie, sociálních dějin, dějin lidové kultury, mikrohistorie, dějin mentalit a dějin každodennosti.

Tematicky i metodicky se vymezila vůči tradiční makrostrukturální historiografii, která vnímá dějiny jako relativně jednotný lineární vývoj a v jeho rámci studuje ne jedince, ale společenské vrstvy a třídy a strukturální procesy jako je např. modernizace či urbanizace apod.

Jedním z hlavních problémů, které se historická antropologie snaží řešit je hranice, která vzniká mezi tzv. objektivními dějinnými strukturami a subjektivním chováním. Jinak řečeno, do jaké míry je člověk ve svém chování omezován svým prostředím (které je výsledkem dějinného vývoje) a do jaké míry je schopen v tomto prostředí uplatnit svou individualitu.

Pokus o rekonstrukci minulosti tak, jak ji prožívali její účastníci

Předpoklad uzavřenosti, autonomnosti a do jisté míry nepochopitelnosti lokálních kulturních systémů (dnes přírodní národy, v minulosti „známí“ v Evropě)

Některá témata antropologie novověku

Člověk v průběhu života (početí, těhotenství, porod, šestinedělí, dětství a jeho vnímání světem dospělých, dospívání, výchova a vzdělání, sňatek a manželské soužití, stáří, zaopatření ve stáří, smrt a pohřeb).

Domácnost a rodina (jedinec v sítích rodinných vztahů, kultura bydlení, stravování, stolování, oblékání, atd.).

Člověk a jeho sociální interakce (pokrevní a nepokrevní příbuzenské vztahy, sousedské vztahy, člověk začleněný do hierarchické společnosti, čest a sociální postavení)

Venkov a město dva různé světy

Člověk a víra (náboženské a pověrečné představy, magie atd.)

Člověk na okraji společnosti

Práce a volný čas

A další.....

Doporučená literatura:

Bůžek, V. - Král, P. (edd.): *Člověk českého raného novověku*, Praha 2007.

Miller, Jaroslav: *Uzavřená společnost a její nepřátelé – Město středovýchodní Evropy (1500 – 1700)*, Praha 2006

Burke, P.: *Lidová kultura v raně novověké Evropě*, Praha 2005.

Dülmen, R. van: *Kultura a každodenní život v raném novověku (16. – 18. století). Díl I. Dům a jeho lidé*, Praha 1999.

Dülmen, R. van: *Kultura a každodenní život v raném novověku (16. – 18. století). Díl II. Město a vesnice*, Praha 2006.

Dülmen, R. van: *Kultura a každodenní život v raném novověku (16. – 18. století). Díl III. Náboženství, magie, osvicenství*, Praha 2006.

Dülmen, R. van: *Historická antropologie. Vývoj - problémy - úkoly*, Praha 2002.

Petráň, J. a kol.: *Dějiny hmotné kultury II*, Praha 1995-1997.

Ukončení předmětu

Na konci kurzu ústní zkouška

